

Je třeba učit žáky určovat mluvnické kategorie ve vztahu k ostatním slovům ve větě (větným členům), uplatňovat zřetel k vztahům podstatného jména k dalším slovům ve větě, k vztahu jména k shodnému přísudku a přívlastku a naopak, protože podle jejich tvaru lze usuzovat na příslušné kategorie (čísla a pádu, event. rodu) řídicího substantiva. U kategorie pádu bychom měli především zdůraznit syntaktickou funkci, protože nejvlastnějším úkolem pádu je vyjadřování vztahů k jiným slovům ve větě. Ani při probírání skladby věty jednoduché bychom neměli opomíjet postup od větných členů k jejich vyjádření tvaroslovnými prostředky. Z našeho výzkumu dále vyplynulo, že je nutné **postupné znáročňování** úkolů (cvičení). Není žádoucí cvičit stále stejné typy příkladů bez ohledu na přiměřenost věku a jiné typy nechat bez cvičení. Žák má pak dojem, že vše už zná, ale je-li postaven před příklad pro něho neobvyklý, chybí. Často to bývá tím, že si vytvořil vlastní, **mylné hypotézy**, neboť nedostal vždy takové informace, které se vztahují na všechny předkládané úkoly. Proto považujeme za nezbytné, aby **úkoly v cvičeních** byly **přiměřené informacím**. Do cvičení tedy nekládat úkoly, které nejsou zcela „pokryty“ poučením (viz např. ve starších učebnicích 4. ročníku určování mluvnických kategorií substantiva *hmyz*, v 5. ročníku určování pádu substantiva po číslovce).

V průběhu školní docházky by měl žák pochopit rozhodující mluvnické vztahy a osvojit si postup, který mu umožní určit mluvnické kategorie tvaru slova. K tomu mají pomoci **algoritmy**.

...

Srovnání úspěšnosti, či spíše neúspěšnosti testových průzkumů ukázalo, že současní adepti bohemistiky nejsou uspokojivě připraveni na vysokoškolské studium a ani současní studující uspokojivě nezvládají morfologickou problematiku.

Zjištěné výsledky vyjevily v plné nahotě, že **dosavadní výuka** v sledované oblasti **neplní stanovené cíle**, stav se rozhodně proti situaci před 50 lety nezlepšil, ba naopak, ještě se zhoršil. **Učitelé nedovedli k chápání podstaty mluvnických kategorií nejen většinu absolventů středních škol**, ale ani ty, již projevovali zájem a byli přijati ke studiu bohemistiky. Pokud studenti příklady vyřešili, došlo k tomu ve značné míře náhodou, protože se rozhodovali mezi několika málo možnostmi, někdy jen mezi dvěma.

Už před uvedenými mnoha desítkami let jsme se domnívali a domníváme se dosud, že uplatnění výsledků podaného rozboru mohlo – může přispět k zlepšení nejen stavu znalostí žáků v oblasti mluvnických kategorií jmen, ale i k lepšímu pochopení systému jazyka a jeho fungování a k rozvoji abstraktního myšlení žáků.

Podmínkou je, aby znalost získali a podstatu kategorií pochopili nejprve učitelé a za jejich vedení pak i žáci. Všem by měly pomoci kvalitně zpracované učebnice, respektující výše uvedené parametry.